

Nyfunn av mineraler i Norge 2008-2009

Av Fred Steinar Nordrum

To betydelige nyfunn ble gjort i 2008: Ametystfunnet i Stange og en stor druse med heksagonale kalkspatkrystaller og tvillingkrystaller i Dalen-Kjørholt kalksteinsgruve. Dessuten er nå materialet fra et stort funn av diopsidkrystaller fra Kragerø lagt fram for salg, selv om funnstedet fremdeles skjermes. Det er også gjort to store funn av kvarts med hematitt i Telemark.

Det følgende er en kort oppsummering av en del funn av mineraler i Norge som vi har blitt kjent med siden fjorårets mineralsymposium på Kongsberg. Det er sikkert blitt gjort mange andre funn som vi ikke kjenner til. Mange av funnene og en del av funnmaterialet har vi ikke sett. Deler av teksten stammer derfor direkte fra opplysninger fra mineralsamlere.

Noen nyfunn er, som vanlig, ikke omtalt, siden finnerne foreløpig ikke ønsker at funnstedet skal bli kjent.

BUSKERUD

Flesberg

Nordre Ravnås skjerp: Fortsatt er det funnet små krystaller av harmotom, brewsteritt-Ba, heulanditt-Ba, sinkblende og svovelkis (fili-form) samt blyglans.

Kongsberg

Basserudåsen, E134: Funn av analcimkrystaller, opptil 0,5 cm, og neotocitt er rapportert.

Drammen

Landfall: Septerametyst er funnet i nærheten av Landfallhytta.

Konnerud: Devillin, gips, aurichalcitt, smithsonitt, wulfenitt, andraditt, flusspat, kalkspat, hemimorfitt og kvarts er rapportert, men ingen spesielt bra stuffer.

Sata, Konnerud: Krystaller av grossular, vesuvian og apatitt samt wollastonitt og amfibolasbest er innsamlet.

E134: Heulandittkrystaller er funnet.

Øvre Eiker

Rundemyr: Krystaller av akmitt og helvin (muligens genthelvin, ifølge Neumann 1985, s. 238) (ca. 0,5 cm) er innsamlet.

Modum

Snarum: Stuff med to sammenvokste, dobbeltterminerte apatitt-(CaOH) krystaller, ca. 2,5 cm lange, er funnet, samt noen pene enkeltkrystaller opptil 6 cm, overstrødd med albitt.

Små, pene, opptil 1,5 cm lange kvartskrystaller med hematoid fantomer er innsamlet. Lokalteten er hemmeligholdt.

Flå i Hallingdal

Vassfaret bjørnepark: Noe pegmatittmateriale er kommet fram ved sprengning. Noe blå beryll, vesentlig i aggregater, ble funnet, samt fine transparente 1 mm store, rødbrune granater (spessartin-almandin) i hvit feltspat.

TELEMARK

Skien

Sandån, Stulen: Flere leirfyllte druser med kvartskrystaller opptil 9 cm lange ble funnet i vegskjæring på vegen til Svanstul i august 2008. Mange dobbeltterminerte krystaller, flere delvis dekket med hematitt, en stor japanertvilling (11,5 cm bred, 6,5 cm høy og 1 cm tykk) og noen kvartskrystaller med små, fiolette flusspatinneslutninger. Kloritt, laumontitt og granat var også tilstede. Mye flusspat og hematitt.

Kalkspat, prismetiske tvillinger, fra Dalen-Kjørholt, Brevik. Største tvilling 9 cm bred. Samling: Norsk Bergverksmuseum. Foto: Gunnar Jenssen.

Kalkspat, ny generasjon på stor, prismetisk krystall fra Dalen-Kjørholt, Brevik. Kransen er 6,5 cm bred. Samling: Norsk Bergverksmuseum. Foto: Gunnar Jenssen.

Porsgrunn

Dalen-Kjørholt kalksteinsgruve: 29. mai 2008 ble det ved sprengning åpnet en ca. 20 m lang farbar druse som var dekket med sekskantede kalkspatkrystaller 2-30 cm lange. Mange krystaller hadde en mer eller mindre diffus, brun fantomkrystall. En del av krystallene var fortvillinget etter {01-12} (127°30' vinkel). Også noen fantomkrystaller var tvillinger. En sein kalkspatgenerasjon med gule, elongerte romboedere opptrådte særlig innerst i drusa (Nordrum 2008).

En stor druse ble funnet i sålen på nivå 190. Den var vannfylt og minst 7 m dyp. Prisme-krystallene var vannklare med fantom og med ofte mange flater på termineringen. Krystallene var hovedsakelig 1-3 cm, men krystaller opptil 5-10 cm ble funnet.

Mange små druser ble funnet i løpet av året. Mange interessante kalkspatformer ble innsamlet, men uten de helt store stoffene. Her er noen eksempler: Tynne blader med spesiell form, romboedere både hvit og vannklar i samme krystall med mikro svovelkis, kubbete tvillingkrystaller med mikro analcim, romboedere pluss rundete krystaller med mikro laumontitt, stilbitt og svovelkis, diskosformete krystal-

ler med svovelkis på kammen, hvite elongerte romboedere, en med en indre kanal, med kalsedon, skalenoedertvillinger etter {01-12} delvis dekket av hvit zeolitt, klare sekskantete prismer med mange flater på termineringen. Noen druser med apofyllitt-(KF) opptil 2-3 cm er funnet og en druse med lysebrune stilbitt-Ca krystaller opptil 1,5 cm.

Sagåsen, Mørje: Tom Engvoldsen fant for om lag to år siden et mineral som nå er sikkert identifisert som grenmaritt av A.O. Larsen. Dette er det andre funn i verden etter førstefunnet på Vesle Arøya. Mineralet i stoffen er skinnende brunt og i nek eller vifteform og ca. 2,5 cm høyt. Dette er den fineste stoffen av grenmaritt som vi kjenner til.

Tinn

Ved Tinnsjøvegen er det uttatt et stort antall stuffer med kvarts ("stjernekvarts") på hematitt fra en stor druse.

Fra en foreløpig hemmelig forekomst er det tatt ut et stort antall kvartskrystaller med hematitt. I hovedsak singelkrystaller opptil 20 cm, noen dobbeltterminerte. Men også noen få pene grupper.

Kvarts på hematitt fra Tinnsjø. Bildebredde 7,5 cm. Samling: Stein Jellum. Foto: Gunnar Jenssen.

Kragerø

Det er funnet store kvartskrystaller (opptil 20 cm) og feltspatkrystaller i 6 m dyp druse i et steinbrudd. Drusa er i ettertid skutt bort.

Xenotim, delvis utviklete krystaller, elongerte, mørk brune i pegmatitt i vegskjæring R38. Første bekreftede funn i Kragerø.

Diopsidkrystaller, grønne og til dels edle, opp til 10 cm lange, er funnet i stort antall sammen med amfibolkrystaller med asbest på termineringen, mye aktinolitbasest, albitkrystaller opptil 3 cm, samt litt apatitt, pyritt og dravitt (Larsen & Evja 2009).

Rutilkrystaller, opptil 10 cm, opptrer i diopsid og apatitt. Vanskelig å få ut krystallene hele.

Tremolit(?) opptil 10 cm, hvit med grønnskjær, er funnet.

En druse, omlag 4x6 m, med hornblende opptil 10-15 cm, dolomitt og kvarts er oppsporet.

Valberg: Lys grønne, ganske skarpkantete skapolittkrystaller opptil 8x3 cm ble funnet i oktober 2008. Mange, store mørk grønne krystaller av pyroksen, delvis omvandlet til talk, ble funnet samme sted, oftest 10-20 cm lange og 1-2 cm tykke, men de ble funnet opptil 30 cm

Skapolitt fra Valberg, Kragerø. Lengste krystall 7,5x2,8 cm. Samling: Norsk Bergverksmuseum. Foto: Gunnar Jenssen.

lange. Krystallene er kittet sammen med hovedsakelig kalkspat med varierende farve (sonering). Grovkornet dolomitt er tilstede.

VESTFOLD

Larvik

Tuften (Granit AS) larvikittbrudd, Tvedalen: Gulbrun chiavennitt, kortprismatiske natrolittkrystaller, hambergitt i nåler i analcim samt massiv kobberkis og apofyllitt-(KF) ble funnet i august 2008.

Rikelig med tynne nåler av hambergitt, ofte brukket, men også frittstående mikrokrystaller i hulrom, samt opptil 5x5 cm kløvstykker av krystaller ble funnet i en sterkt hydrotermalt omvandlet pegmatitt i september 2008.

Chiavennitt er funnet som et sfærisk, gult belegg på analcim og mikroklin i små druser. Hvide analcimkrystaller opptil 3 cm.

Diopsidkrystaller fra Kragerø. Stuffbredde 2,5 cm. Samling: Norsk Bergverksmuseum. Foto: Gunnar Jenssen.

Mange små druser inneholdt natrolittkrystaller overstrødd med bittesmå, svarte, glinsende kuler, sannsynligvis chamositt.

En stuff med blåfiolett flusspatkrystall med tverrsnitt ca. 9 cm ble funnet løs. I en druse ble blålig til fiolett flusspat i krystaller opptil ca. 5 cm innsamlet. Dette er de største krystallene som er funnet i manns minne i Tvedalen. De opptrer sammen med olivenfarvet, tavleformet thomsonitt i bunter/vifter.

Magnetittkrystaller opptil 4 cm kantlengde og 5 cm mellom pyramidetoppene er funnet sammen med hastingsitt og rødbrune, sekskantete pseudomorfoser av monazitt-(Ce) etter apatitt, samt enkelte kremhvite mikroklintvillinger. Noen magnetittkrystaller har en slags trappeform hvor mange krystaller sitter oppe på hverandre, og noen krystaller er flytere. Største mikroklintvilling 8x6x2,7 cm, største hastingsitt 4,5x2,8x2 cm og største monazitt-

Flusspat fra Tuften (Granit AS) larvikittbrudd, Tvedalen, Larvik. Største kantlengde på krystallen er 5 cm. Samling: Ingulv Burvald. Foto: Gunnar Jenssen.

(Ce) 1,4x0,5x0,5 cm. Drusa var 1 m dyp og 20x20 cm i tverrsnitt.

Thomsonitt i bunter/vifter med tavleformete, vannklare krystaller er funnet i en oversaget druse som målte 150(dyp)x40x10 cm. Enkelt-tavlene/bladene ca. 10x4x1 mm. Viftene sitter ofte på analcimkrystaller opptil 2,5-3 cm. I bunnen på enkelte stuffer er det mikroklintkrystaller opptil 12x8x4 cm.

Farveløse til hvite, skinnende krystaller av apofyllitt-(KF) opptil 12x8x6 mm sammen med farveløse natrolittkrystaller opptil 10x6x5 mm ble funnet i januar i druse på ca. 30x20x30 cm. Mange bra stuffer opptil 12x8x6 cm.

Farmerøysa, Hedrum: Mikrokrystaller av ilmenitt, bertranditt, apatitt, ægirin, amfibol, zirkon, pyroklor med mer er funnet i miarolittiske hulrom og pegmatittårer i nordmarkitt i en vegskjæring nær Farmerøysa (Larsen & Andersen 2009).

Rennesik, Hedrum: Stuff innsamlet i 1992 er nå verifisert ved XRD som elpiditt av A.O. Larsen (Larsen & Andersen 2009).

Magnetitt med trappevekst (5,5 cm lang) fra Tuften (Granit AS) larvikittbrudd i Tvedalen, Larvik. Med Monazitt-(Ce) pseudomorft etter apatitt. Samling: Ingulv Burvald. Foto: Gunnar Jenssen.

Borre

Skoppum: Små krystaller av kalkspat, albitt og titanitt sammen med muskovitt er funnet.

Holmestrand

Raset (Tvillingbru): Gedigent kobber og små krystaller av epidot, kvarts og kalkspat er funnet.

Det er fortsatt funnet bra kalkspatstuffer i Solumsåsen pukkverk.

Sande

Sando pukkverk: Det er funnet noen få krystaller av blant annet flusspat, hematitt og zirkon, samt fossiler.

Nordre Jarlsberg brygge: Små druser i granitt med røykkvarts opptil 5 cm, samt blant annet små kuler av hvitgul stilbitt, anatas, flusspat, albitt og mikroklin.

Svelvik

Juve pukkverk: Det er ikke gjort de helt store funnene siste år, men det er funnet små krystaller av en rekke mineraler, blant annet molybdenglans, bertranditt, flusspat, monazitt-(Ce), svovelkis, beryl, og zirkon. Røykkvartskrystaller, den største på over 10 cm, sammen med feltspatkrystaller er funnet i en druse, og i en annen en etset akvamarin på ca. 4 cm, sammen med mange små krystaller.

ØSTFOLD

Råde

Råde pukkverk, Slangsvold, Missingmyr: Noe gulhvitt prehnitt på kvarts.

Eidsberg

Torkildsbruddet: Vifter av gulorange stilbitt samt gulorange romboedere av kalkspat og grønnlig feltspat er funnet. I biotittmasse små, grønne, til dels velskapt apatittkrystaller.

AKERSHUS

Ullensaker

Rambydalen pukkverk: Epidotkrystaller opptil 20 cm. Små, gjennomskinnelige epidotkrystaller med god terminering. Funn av meget pene mikrokuler av malakitt.

Eidsvoll

Pålshaugen: Noen få, små septerametyster, noen stuffer med klare kvartskrystaller på ca 1 cm og noen håndstuffer med flere mineraler på hver: kvarts, kalkspat, svovelkis, hematitt grossular, epidot.

Minnesund øst: Små, skarpkantete, mørke almandinkrystaller i biotittrik bergart.

Byrud: Fortsatt blir det funnet bra med smaragd, særlig om våren.

Nes

Årnes: Hvit til gul til rød korund. Enkelte små stuffer med almandin.

OSLO

Enebakk: Små, grønne apatittkrystaller i biotittrike stuffer.

HEDEMARK

Stange

Brynsåsen pukkverk: En rekke funn av ametystkrystaller ble gjort i 2008, det beste 17. juli. De beste stoffene har høy kvalitet og er blant de fineste som er funnet i Norge. Noen krystaller er delvis dekket av små svovelkiskrystaller, andre av små kalkspatkrystaller. Mikrokrytaller av sinkblende er funnet sammen med svovelkis. Noen kalkspatkrystaller er dekket med bekkblende. De fleste ametystkrystallene er opptil 3 cm, men er funnet opptil 6-8 cm.

Ametyst fra Stange. Stoffen er 12,5 cm høy. Samling: Norsk Bergverksmuseum. Foto: Christian Berg

Ametystkrystaller med små kalkspatkrystaller fra Stange, Hedmark. Stuffhøyde ca. 8 cm. Samling: Norsk Bergverksmuseum. Foto: Christian Berg.

De ble funnet i leirfyllte druser. Lokalteter og funn er beskrevet av Selbekk & Bilet (2008). Et bra funn ble også gjort vinteren 2009.

Utenom ametystfunnene er det observert noen svovelkiskonkresjoner og gule kalkspatkrystaller opptil 4 cm.

E6-utbyggingen: Noen kvartskrystaller og små kalkspatkrystaller.

Stangeallmenningen: Noen stuffer med "Elverumthulitt" er funnet.

Elverum

Midtskogen: I bunnen av en klorittfyllt druse ble det funnet noen dobbelterminerte, lubne kvartskrystaller med frostet overflate. Mange med hematittinneslutninger. På en krystall en liten blålig anatas. Kvarts med ametystfarve opptrer som sjeldenhet. Små krystaller av dolomitt var også tilstede.

Trysil

Noe jaspis med dyp rød farve er funnet.

Kvikne

Nytt funn med almandingranater opptil 2 cm. Velformete krystaller med god glans i biotittrik matriks.

OPPLAND

Vestre Slidre

Fine mikro anataskrystaller er funnet.

Baklii: Goethitt/lepidocrocitt pseudomorft etter svovelkiskuber opptil ca. 1 cm er funnet.

Sel

Sjoa: Noen stuffer med klar kvarts og adular og noen få mikrokrystaller av anatas er funnet.

Høgsetra klebersteinsbrudd: Svovelkiskuber med kantlengde opptil 3 cm er innsamlet.

Sjåk

Øvre Otta: Kyanitt, andalusitt og cordieritt er innsamlet. På Fossheim steinsenter i Lom er det laget en utstilling med alle de mange mineralene som er funnet i forbindelse med Øvre Otta kraftverksutbygging.

Lesja

Kyanitt i forskjellige farvesjatteringer av blått er fortsatt innsamlet. En stoff med en liten bunt med sort turmalin er også funnet.

Dovre

Snøhetta: Gulbrune baryttkrystaller (< 5 mm) i kvarts. Plateformete.

AUST-AGDER

En stor druse med sorte granater, sansynligvis andraditt, er funnet i skarnforekomst, hvor også kalkspat, skapolitt, diopsid, amfibol, magnetitt, apatitt og epidot er tilstede. Grunneieren vil ikke ha besøk av mineralsamlere.

Risør

Ravneberget: Gule, opptil 3 cm krystaller av kalkspat samt små sinkblendekrystaller er funnet.

Froland

Kleggåsen: Det er fortsatt funnet noe rubin sammen med kyanitt og fuchsitt.

Iveland

Slobrekka: Små krystaller av euxenitt-(Y), polycras-(Y), allanitt-(Ce), xenotim-(Y) og magnetitt samt thoritt og bastnäsitt er rapportert.

Litjern: Fortsatt er det funnet fine mikrokrystaller av fersmitt og mikrolitt, samt milaritt.

Andraditt og diopsid fra Aust-Agder. Stoffbredde 5 cm. Samling: Trond Ove Bergstrøm. Foto: Gunnar Jenssen.

VEST-AGDER

Kristiansand

Eg: Det er funnet bra stuffer med vesuvian.

HORDALAND

Odda

Hardangervidda: Kvarts opptil 20 cm og mikroanatas er funnet.

Sveio

Vandaskog: Fiolett fluoritt og sinkblende er funnet i industrifelt.

Røldal

Valldalen: Fine mikrokrystaller av anatas og adular er innsamlet, sammen med kvarts og kalkspat.

Kvam

Fykkesund: Kvartskrystaller og talk er rapportert.

Eidfjord

Hardangervidda Nord: I forekomsten omtalt i 2008, er det gjort ytterligere funn av kvartskrystaller opptil 10-12 cm.

Bergen

Øygarden: Ved Oen er det på en forlatt industritomt funnet en druse i en kvartsåre i gneis. Drusa inneholdt pene, brunrøde gmelinittkrystaller med kantlengde opptil 0,6 cm. Det skal visstnok være en kalsiumrik variant av gmelinit.

Sandalsli/Kokstad-området: Det er gjort nye funn av klare kalkspatkrystaller opptil ca 1,5 cm.

Fjell

Ved Døsje på Sotra er det gjort nye funn av pene pyrittkonkresjoner i gammel forekomst. Konkresjonene sitter stort sett på matriks (gneis).

Askøy

På vegen mot Hanøytangen er det gjort ytterligere funn av gulhvitt beryll, epidot og adularkrystaller.

Lindås

I smådruser og sprekker i forbindelse med anlegg på E39 Romarheimsdalen er det funnet kalkspat og stilbitt av relativt beskjeden størrelse.

Det er funnet krystaller av epidot opptil ca. 2 cm og analcim opptil ca. 4 mm.

Gmelinit-Ca krystaller ca. 0,7 cm på kvartsmatriks fra Øygarden utenfor Bergen. Samling: Norsk bergverksmuseum. Foto: Christian Berg.

SOGN OG FJORDANE

Gulen

I forbindelse med fastlandsforbindelsen til Sandøy/Byrknesøy er det på begge sider av Brandangersundet funnet sprekker og smådruser med kloritt og røykkvarts opptil ca. 10 cm.

Jølster

I forbindelse med kraftverksutbygging ved Kjosnesfjorden er det funnet perfekte biotittkrystaller på ca. 1 cm. Det er også funnet vakre, gule kalkspatkrystaller med påvekst av små stilbittkrystaller.

MØRE OG ROMSDAL

Åheim

Fin, massiv kromdiopsid, egnet til bearbeidelse, er funnet i olivinbruddet.

Smøla

Nytt funn med analcimkrystaller opptil 1,5 cm i kalkspatårer. Tilnærmet perfekte, gjennomskinnelige krystaller. Kalkspaten er hvit til honninggul.

Fortsatt er det funnet fin epidot sammen med grossular og kvarts i skarn sør på øya.

Sunddal

Litjaldalen: Mørkrøde spessartinkrystaller opptil 10-12 mm, med relativt høyt innhold av jern og kalsium, er funnet i pegmatitt.

Halsa

Vinjefjorden, E39: Nye funn i pegmatitter langs grenser mellom eklogitt og gneis. En pegmatitt inneholdt skapolittkrystaller (meionitt) opptil 20x10x10 cm. Prismeflater godt utviklet (opptil 8 flater), men terminering manglet. Noen mindre krystaller med terminering. Kremgul kjerne, kritthvit overflate (identifisert av A. O. Larsen). Forøvrig prehnitt, mikrokrytaller av pyroksen, klinoklor, rutil (gullfarvete nåler opptil 1,1 cm) og epidot samt vermiculitt(?) og zoisitt(?).

SØR-TRØNDELAG

Holtålen

Reitan, Haltdal: Radialstrålet, hvit skolesitt er funnet på sprekkeflater.

Oppdal

Storlidalen: Gulhvite krystaller av apatitt-(CaF) på opptil 3x1,5 cm er funnet.

Trollheimen, Blåhøy: Heulanditt, xenotim, titanitt og apatitt-(CaF) er innsamlet.

Drivdalen: Nek av sort dravitt er funnet i lys anortositt.

Orkanger

Pukkverk: Fine, små, pyritt-kuber sammen med nålekvarts i sprekker. Største pyritt 2 cm.

Meldal

Løkken Verk: Ny sprengning gav pene, mindre grupper med axinitt-(Fe) krystaller.

Granmoen: Det er syret fram fine grupper med epidot og uvitt.

Hemne

Kyrksæterøra: Nytt funn i kalifeltspatrike pegmatitter som gjennomskjærer en liten eklogittkropp. I en av dem er det en liten sone med skriftgranitt. Epidot i plateformete, gjennomskinnelige krystaller opptil 2x0,5x0,5 cm, en del med laumontitt overtrekk. Pyrop som dyp-røde krystaller opptil 0,5 cm på pyroksen matriks. Titanitt som plateformete, brune krystaller opptil 0,5 cm sammen med epidot. Albitt(?) som vannklare til hvite, perfekte krystaller opptil flere cm, middels størrelse 0,5-1 cm, ofte med påvokst epidot. Mikroklin(?) som carlsbadtvillinger overtrukket av et uidentifisert, gjennomsiktig mineral. Grupper opptil 2x2 cm på pyroksen matriks sammen med epidot. Aktinolit(?) som sorte, blanke, buete krystaller opptil 0,7 cm lange med hvit terminering.

I et mindre steinbrudd noen km fra Kyrksæterøra er det funnet mikroklingruppe med aktinolitnåler i liten druse, samt titanitt på gneis, krystaller opptil 3x3 cm.

Åfjord

Nytt funn av rosettformet, sitrongul prehnitt. Omkretsen av de største rosettene er ca. 5 cm. Noen pene stuffer er utpreparert. Litt laumontitt og kvarts er påvokst prehnitten.

Ny lokalitet med pene, små kvartskrystallgrupper. Singelkrystaller opptil 10x2x2 cm. Druser i breksjert, rødfarvet bergart langs en forkastningslinje.

NORD-TRØNDELAG

Lierne

Sørli: Det blir stadig funnet bergkrystall og røykkvarts. Noen røykkvartskrystaller har innslutninger av nåleformet, gulhvitt albitt, som radiærstrålige vifter og enkeltindivider. Som

sjeldenheter det funnet septere hvor ”staven” har et overtrekk av lys, brunlig albitt. Opptil 10-12 cm lange septere er funnet.

NORLAND

Leirfjord/Mosjøen

Toven: Det er fortsatt gjort bra funn av grossulargranater.

Saltdal

Det er fortsatt gjort bra funn med klinozoisittkrystaller.

Sørfold

Almandinkrystaller opptil 4 cm i glimmerskifer/fyllitt er innsamlet.

Steigen

Lysebrune nek av stilbitt, opptil 1,5 cm, er innsamlet.

Meløy

Ågskaret: Elbaittkrystaller (fiolett, rød, grønn, blå) opptil 4 cm er funnet, samt granat og apatitt.

Hattfjelldal

Det er fortsatt funnet kvartskrystaller.

TROMS

Bardu

Kvartsbruddet: Det ble også i 2008 funnet noen druser med kvartskrystaller.

FINNMARK

Nordkapp

Skarsvåg/Bratthaugen: Kvartskrystaller, schörl, rutil, albitt, ægirin og axinitt er rapportert.

Generelt

Fire mineraler i ancylittgruppen er påvist i Norge: Ancylitt-(Ce), calcioancylitt-(Ce), calcioancylitt-(Nd) og kozoitt-(Nd) (Husdal 2009).

Den angivelige thalénitt-(Y) fra Hundholmen i Tysfjord er nå påvist å være fluorthalénitt-(Y) (Raade & Kristiansen 2009). Trolig er funn fra Stetind, Lagmannsvik og Øvre Lapplægret i samme området også fluorthalénitt-(Y).

Fire nye mineraler kan tilføyes tidligere liste over mineraler fra Gjerdingen ekeritten (Raade 2005). Dette er plumbopyroklor, ceriopyroklor, wulfenitt og manganrik andraditt (Raade 2009b).

De fleste monazitter funnet i Norge er monazitt-(Ce), men gasparitt-(Ce), cheralitt og monazitt-(Nd) opptrer i enkelte forekomster (Selbekk et al. 2009).

Fem nye species fra Norge er godkjent av IMAs kommisjon for nye mineraler, men artiklene er ikke publisert ennå. Det gjelder K-analogen av leifitt fra Vesle Arøya i Langesundsfjorden, en Be-zeolitt fra Tvedalen i Larvik, Ce-analogen av zirkon fra Tysfjord, et nytt Sc-mineral fra Heftetjern, Tørdal, (Kristiansen 2009) og et nytt mineral i apatittgruppen fra Hamarøy i Nordland.

Takk

Takk til de mange som har delt sine funnopplysninger med meg, inklusive de som har gitt meg skriftelige notater (Per Lid Adamsen, Ingulv Burvald, Karl Dalen, Torgeir T. Garmo, Lars Jørgensen, Terje Karstensen, Knut Edvard Larsen, Einar Teppen) eller blogget på Mindat.org (Peter Andresen).

En stor takk til Alf Olav Larsen for mineralidentifiseringer og kritisk gjennomlesning av manuskriptet og til Knut Edvard Larsen for kritisk gjennomgang av manuskriptet.

Litteratur

HUSDAL, T. A. (2009): Ancyllittminerale i Norge. *Norsk Bergverksmuseum, Skrift 41*, 33-42.

KRISTIANSEN, R. (2009): A unique assemblage of scandium-bearing minerals from the Heftetjernpegmatite, Tørdal, south Norway. *Norsk Bergverksmuseum, Skrift 41*, 75-104.

LARSEN, K. E. & ANDERSEN, F. (2009): Mineralforekomster i den østlige delen av Siljan-Hvarnes plutonkompleks, sørvestre Vestfold. *Norsk Bergverksmuseum, Skrift 41*, 49-57.

LARSEN, S. & EVJA, V. (2009): En forekomst av edel diopsid i Kragerø, Telemark. *Norsk Bergverksmuseum, Skrift 41*, 47-48.

NEUMANN, H. (1985): Norges mineraler. *Norges geologiske undersøkelse, skrifter 68*, 278 s.

NORDRUM, F. S. (2008a): Nyfunn av mineraler i Norge 2007-2008. *Stein 35* (2), 1 + 8-20.

NORDRUM, F. S. (2008b): Dalen-Kjørholt kalksteinsgruve – store drusefunn 2007-2008. *Stein 35* (3), 1 + 8-15.

RAADE, G. (2005): Gjerdingen-ekeritten, en unik mineralforekomst. *Norsk Bergverksmuseum, Skrift 30*, 14-20.

RAADE, G. (2009): Plumbopyrochlore, ceriopyrochlore, wulfenite and andradite from the Gjerdingen ekerite. *Norsk Bergverksmuseum, Skrift 41*, 25-30.

RAADE, G. & KRISTIANSEN, R. (2009): Fluorthalénitt-(Y) from Hundholmen, Tysfjord, north Norway. *Norsk Bergverksmuseum, Skrift 41*, 21-24.

SELBEKK, R. S., BERG, H.-J. & FOLVIK, H. (2009): Mineraler i monazittgruppen funnet i Norge. *Norsk Bergverksmuseum, Skrift 41*, 43-46.

SELBEKK, R. S. & BILET, M. (2008): Ametyst fra Stange. *Stein 35* (4), 8-11.

Diopsid fra Kragerø. Lengste krystall 6,5 cm. Samling: Stein Jellum. Foto: Gunnar Jenssen.

Stalaktitter med indre kanal fra Dalen-Kjørholt, Brevik Bildebredde ca. 5,5 cm. Samling: Norsk Bergverksmuseum. Foto: Gunnar Jenssen.

Kalkspat, fantomkrystall med klart, farveløst fantom og ytre, hvitt romboeder. Største krystall 1,2 cm. Samling og foto: Gunnar Jenssen.

Apofyllitt-(KF) krystaller omgitt av natrolittkrystaller fra Tuften (Granit AS) larvikittbrudd i Tvedalen, Larvik. Bildebredde 3,5 cm. Samling: Ingulv Burvald. Foto: Gunnar Jenssen.

Pyroksenkrystall, 6 cm lang, delvis omvandlet til talk, med sonert fyllmateriale av kalkspat, fra Valberg, Kragerø. Samling: Norsk Bergverksmuseum. Foto: Gunnar Jenssen.